

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Кафедра філософії, політології та психології

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри**

 Ю. В. Харченко
«16» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ ОСОБИСТОСТІ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 014.06 «Середня освіта (Хімія)»
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма «Середня освіта (Хімія, Біологія та здоров'я людини)»
(назва)

Форма навчання денна
(денна, заочна,)

2024 – 2025 навчальний рік

Робоча програма «Філософія особистості» для студентів спеціальності: *всі спеціальності*

Робоча програма навчальної дисципліни Філософія особистості
(назва навчальної дисципліни)

розроблена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта (Хімія, Біологія та здоров'я людини)», навчального плану підготовки здобувачів вищої
(назва ОПП)

освіти освітнього ступеня магістра за спеціальністю 014 «Середня освіта (Хімія)»

Розробник: доктор філософських наук, професор Харченко Ю.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології та психології
Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від «16» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри філософії,
політології та психології:

Ю.В. Харченко

1. Опис навчальної дисципліни: Філософія особистості

Спеціальність:	<i>Всі спеціальності</i>
Освітньо-професійна програма:	<i>Всі програми</i>
Рівень вищої освіти:	<i>Перший (бакалаврський); Другий (магістерський)</i>
Форма навчання:	<i>Денна/Заочна</i>
Курс:	<i>II, V, VI</i>
Семестр:	<i>I, II</i>

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4,5	<i>Вибіркова</i>
Блоків – 3	
Загальна кількість годин – 135	
Тижневих годин для денної форми навчання: 1	
Лекції	<i>28 год.</i>
Практичні, семінарські	<i>20 год.</i>
Лабораторні	<i>0 год.</i>
Самостійна робота	<i>87 год.</i>
Вид підсумкового контролю:	<i>Залік</i>
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами.	<i>Філософія, соціальна філософія, філософська антропология, філософія політики, філософія історії, людина і політика, політичні комунікації, політична риторика, теорія аргументації в політиці, логіка, психологія тощо.</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Філософія особистості» є: виявлення духовної та соціальної ролі людини як суб'єкта всіх видів діяльності у її взаємодії з іншими суб'єктами, а також із багатовимірним середовищем проживання – природним, суспільним і духовним просторами; дослідження систем: людина-світ, людина-природа, людина-суспільство, людина-спільність людей, людина-людина, людина-машина.

Предметом дисципліни «Філософія особистості» є сукупність актуальних і потенційних філософських підходів щодо сутності методологічних проблем особистості, світоглядно-методологічне осмислення системи «світ-природа-суспільство-людина-особистість-духовна особистість».

Завдання:

- на основі поєднання фундаментальних знань із філософії, філософської антропології, філософського психоаналізу, етики, релігієзнавства, культурології та сучасної філософської методології підготувати компетентних фахівців із розвиненою рефлексією та свідомою громадянською позицією;
- сприяти засвоєнню здобувачами вищої освіти не лише досвіду філософського осмислення теоретичних та методологічних проблем сучасної людської особистості, а й виробленню в них високого рівня фахової культури;
- навчити студентів застосовувати філософську методологію при аналізі психічних явищ, станів і процесів, структури психіки, а також при порівнянні понять «індивід», «особа», «особистість», «індивідуальність»;
- сприяти поглибленню світоглядних позицій майбутніх магістрів, стимулювати їх до філософського переосмислення ролі сучасної духовної людини;
- сприяття світоглядному самовизначенню здобувачів вищої освіти.

Після вивчення курсу студент повинен:

знати:

- основну проблематику соціально-філософської теорії особистості, сучасні різновиди соціально-філософського мислення;
- основні принципи аналізу суспільного і соціального як відношень, типологію особистостей та природу фундаментальних соціальних відношень;
- специфіку соціальної структури суспільства та своєрідність становлення соціальної структури в сучасній Україні;
- характер антиномічності соціального та індивідуального в життєдіяльності людини;
- природу соціально-філософської рефлексії щодо основних сфер соціального буття суспільства та індивіда (економіка, політика, право, культура, історія);
- пріоритетні проекти сучасної соціальної стратегії;

уміти:

- обґрунтувати багатомірний і суперечливий характер сучасних соціокультурних феноменів та плюралістичність існуючих соціально-філософських підходів до вирішення проблеми особисті;
- орієнтуватися в концептуальному апараті (основні поняття, принципи, методи сучасної філософії), розуміти його полісемантичність;
- розкрити обмеженість класичного гуманітарного пізнання (антропоцентризм, соціоцентризм, сайєнтизм) та особливості «гуманітарного повороту» в сучасних умовах (антропологічність, екзистенційність, гуманітаризація наукових теорій);

розуміти:

- основні тенденції та закономірності розвитку філософської методології щодо актуальних проблем сучасної психології;
- основні структурні елементи філософської методології та її місце в системі сучасної філософії особистості;
- принципи філософського аналізу метанаукових і світоглядно-методологічних проблем сучасної психології;
- суть розвиненої філософської рефлексії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у студента мають бути сформовані такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі навчання хімії, біології та здоров'я людини у сфері загальної середньої та вищої освіти

Загальні	Фахові/ Спеціальні (предметні)
<p>ЗК 2. Володіння навичками критичного мислення.</p> <p>ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, у тому числі, пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.</p> <p>ЗК 10. Здатність до застосування наукового світогляду в різних сферах життя, що ґрунтується на розумінні розвитку людського буття, суспільства, природи та духовної культури.</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати автономно, ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності</p>	<p>СК 7. Здатність реалізовувати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти в професійній діяльності, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК 10. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в сфері професійної діяльності та системного сприйняття педагогічної діяльності.</p>

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 8. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 15. Працювати самостійно та незалежно, приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за їх наслідки, діяти чесно та доброчесно, уникаючи плагіату, корупції та інших форм недоброчесної поведінки

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. <i>Особистість як об'єкт дослідження сучасної філософії</i>	21	4	2			15		0	0			0
Тема 2. <i>Місце філософії</i>	21	4	2			15		0	0			0

<i>особистості в системі філософських знань</i>												
Тема 3. <i>Людина та особистість. Духовність і мораль</i>	25	6	4			15		0	0			0
Тема 4. <i>Початки філософії особистості в древніх філософсько-світоглядних системах</i>	25	6	4			15		0	0			0
Тема 5. <i>Вплив християнства на формування філософії особистості</i>	21	4	4			13		0	0			0
Тема 6. <i>Становлення філософії особистості в періоди Нового та Новітнього часів</i>	22	4	4			14		0	0			0
Усього годин	135	28	20			87		0	0			0

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особистість як об'єкт дослідження сучасної філософії	4
2	Тема 2. Місце філософії особистості в системі філософських знань	4
3	Тема 3. Людина та особистість. Духовність і мораль	6
4	Тема 4. Початки філософії особистості в древніх філософсько-світоглядних системах	6
5	Тема 5.	4

	Вплив християнства на формування філософії особистості	
6	Тема 6. Становлення філософії особистості в періоди Нового та Новітнього часів	4
	Разом	28

4.2. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Особистість в системі соціального знання. План Особистість та соціальне середовище. Мега-, макро- та мікросередовище. Поняття «людина». Феномен людини. Структура особистості. Соціалізація особистості. Свобода та відповідальність особистості. Детермінація свободі людини.	7 год.
2	Тема 2. Місце особистості у соціальному бутті суспільства План Місце особистості у соціальній структурі суспільства. Спільнота людей. Етнічні форми спільнот та їхній вплив на особистість. Сім'я та шлюб. Особливості формування особистості в сім'ї.	7 год.
3	Тема 3. Свідомість як феномен людини. Вплив свідомості на особистість План Роль психіки в теорії особистості, природа та відображення. Структура психіки. Вплив свідомого та несвідомого на духовне життя особистості. Детермінація свідомості. Конструктивне й деструктивне в особистості. Культ особистості. Архетип як центр самості особистості. Трансценденція особистості.	6 год.
	Разом	20

4.3. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

4.4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Раціональне та ірраціональне в теорії особистості План Активність свідомості. Особистість на перетині колективного та індивідуального. Онтологічний та антропологічний аспекти проблеми свідомості й формування творчої особистості. Парапсихологічні явища та їхній вплив на масову свідомість	29 год.

	індивідів та індивідуальну свідомість особистості.	
2	Тема 5. Природа, життя та людська особистість План Концепція біосфери та її вплив на теорію особистості. Взаємозв'язок біосфери і людини. Концепція ноосфери, теорія інформації та духовна особистість.	29 год.
3	Тема 6. Духовне життя суспільства та місце особистості в ньому План Особистісний простір як особливий часово-просторовий континуум. Взаємозв'язок минулого, теперішнього і майбутнього у особистісній просторовій конструкції. Духовне життя, духовна діяльність, духовна культура як виміри особистісного простору. Вплив техногенної цивілізації на духовний особистісний простір. Конфлікт духовної особистості та штучного інтелекту. Взаємодія систем: «реальне-віртуальне», «людина-машина».	29 год.
	Разом	87 год.

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Не передбачено.

4.6. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни Філософія передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проектно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
  - метод проблемного викладу матеріалу;
  - моделювання життєвих ситуацій;
  - метод опори на життєвий досвід;
  - навчальної дискусії.

3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти.

Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

При оцінці знань студентів *враховується наступне*:

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом – мається на увазі як вміння зробити його повний або концентрований виклад так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

Відповідь студента на семінарі під час розгляду питань плану за кожен окрему тему оцінюється *за чотирибальною шкалою*.

4 бали студент отримує, якщо у його відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильно і повно розкрито зміст матеріалу в обсязі програми, відповідь має чіткий, логічний та послідовний характер;
- повністю розкрито зміст понять, точно використано наукові терміни;
- відповідь насичена глибокими та розгорнутими судженнями;
- зроблено аргументовані висновки;
- студент демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання;
- у відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

3 бали студент отримує, якщо у його відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;

- майже повно розкрито основний зміст матеріалу, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу;
- надано правильне визначення понять і чітко використано наукові терміни;
- недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база, недостатньо мотивовані висновки;
- студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації;
- у відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

2 бали студент отримує, якщо у його відповіді:

- зміст навчального матеріалу викладено неповно, фрагментарно, відповідь має недостатньо стійкий (студент відповідав непевнено) та послідовний характер;
- допущено певні помилки й неточності у використанні наукової термінології та визначенні понять;
- відповідь має формальний та переважно репродуктивний характер, висновки не аргументовані та не охоплюють всього змісту викладеного матеріалу;
- у новій навчальній ситуації студент використовує лише окремі знання вивченого матеріалу;
- у відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

За «незадовільну» відповідь студента бали не нараховуються. Це трапляється у випадку, якщо:

- студент неспроможний відтворити зміст навчального матеріалу у певній послідовності, у відповіді окремі фрагменти знань перемежуються з розрізненими фактами та загальними фразами;
- допущено грубі помилки при визначенні понять та використанні термінології;
- викладений матеріал не узагальнено, висновки не сформульовано;
- у відповіді наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Крім цього, за такі види активності на семінарському занятті, як доповнення; змістовне, проблемне питання доповідачеві; участь у дискусії, обговоренні проблеми тощо студенту нараховуються бали у кожному випадку.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Релігійно-міфологічні, психологічні та соціальнополітичні витoki становлення особистості у античному суспільстві.
2. Людське і особистісне в філософській думці античності.
3. Розуміння особистості в світогляді середньовічного християнства.
4. Гуманізм епохи Ренесансу як новий погляд на особистість.
5. Чи були стародавній грек та людина середньовіччя особистостями?
6. Механістичне і рефлексивне розуміння особистості в філософській думці XVII-XVIII ст.
7. Вчення про особистість в німецькій класичній філософії.
8. Ранньобуржуазна особистість в повсякденному житті. Буржуазний етос.
9. Особистість в марксизмі: теорія і практика.
10. Ф. Ніцше: від людини – до надлюдини. Від особистості – до надособистості?
11. Вчення про особистість у фрейдизмі на неофрейдизмі.
12. Розуміння особистості в екзистенціалізмі.
13. Персоналізм – філософія особистості.

14. Діалогічне розуміння особистості. Діалектика Я і Ти. Особистість і вчинок.
15. Ідея особистості в українській філософській традиції.
16. Розуміння особистості в структуралістському світогляді.
17. Постмодерністський світогляд і загроза розпаду цілісної особистості.
18. Новий гуманізм з гедоністичними мотивами: криза чи відродження особистості?
19. Особистість, трансцендентне і трансцендентальне. Трансцендування як суттєва властивість особистості.
20. Вчення Е. Канта про трансцендентальну аперцепцію.
21. Трансцендентальне Я: філософський та психологічний аспект.
22. Дві тенденції в розумінні особистості: соціальна та позасоціальна сутність особистості.
23. Особистість як соціалізований індивід.
24. Особистість та соціальні спільноти.
25. Пересічна людина та всесвітньо-історична особистість. Г. В. Ф. Гегель про всесвітньо-історичні особистості.
26. Особистість та «жах історії».
27. Особистість та «кінець історії».
28. Особистість та історія в романі В. Гроссмана «Життя і доля».
29. Дві форми буття людини: особистісна та знеособлена.
30. Метафізичний смисл особистісної форми буття.
31. Протиріччя між особистісною та знеособленою формою буття в історії та сучасності.
32. Знеособлена форма буття та сучасна антропологоглобальна катастрофа.
33. Зміна парадигми розвитку людини й суспільства як необхідна умова подолання антропного-глобальної катастрофи.
34. Філософія єдності людини та світу як онтологічна умова особистісної парадигми буття людини в епоху глобалізації.
35. Психолог як концептуальний персонаж виховного процесу в суспільстві та школі.
36. Особистість і критичне мислення.
37. Соціалізація і рефлексія як неявне протиріччя особистісного розвитку.
38. Е. Фромм про конформістську людину та власне і невласне мислення.
39. Е. Хоффер про фанатичну свідомість та критичне мислення.
40. Філософські, релігійні та біологічні аспекти переходу від людини до постлюдини.
41. Від особистості – до постособистості?
42. Трансгуманізм та постгуманізм: філософська мода чи адекватна відповідь на виклик сучасності?
43. П. Тейяр де Шарден про метафізичну відповідальність людини в процесі еволюції.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточний контроль, самостійна робота										Екзамен	Сума
Модуль 1						Модуль 2		М 3-5	Всього		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	СР			

4	4	4	4	4	4	4	4	4	28	60	40	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	-----

T1, T2 ... T8 – теми розділів;

CP – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В. П., Волович В. І., Горлач М. І. та ін. Філософія : Підруч. / М. І. Горлач (заг.ред.). 2.вид., перероб. та доп. Х. : Консум, 2000.
2. Бичко Ігор та ін. Філософія. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 648 с.
3. Бойченко І. В. Філософія історії : Підручник для студ. вищ. навч. закладів. К. : Знання, 2000.
4. Губернський Л. В., Надольний І. Ф., Андрущенко В. П. та ін. Філософія : Навч. посіб. для студ. і асп. вищ. навч. закл. / Іван Федотович Надольний (ред.). 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Вікар, 2001.
5. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 3-тє вид., переробл. – Харків : Право, 2020. – 432 с.
6. Зарубіжна філософія ХХ століття. К., 1993.
7. Івакін О. А. Філософія : Навч.-метод. посібник для учнів юрид. училища / Одеська держ. юридична академія. О. : АстроПринт, 2000.
8. Індійська філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів / колектив авторів; за загальною редакцією Т.П. Кононенка. Харків: Фоліо, 2019. 142 с.
9. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. – К. : КНТ, 2015. – 652 с.
10. Марія Фюрст, Юрген Тринкс. Філософія. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. - 544 с.
11. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. – 304 с.
12. Петрушенко В. Л. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти I-IV рівнів акредитації / В. М. Піча (наук.ред., унаочнення). К. : Каравела, 2001.
13. Причепій Є. М., Черній А. М., Гвоздецький В. Д., Чекаль Л. А. Філософія : Навч. посібник для студ. і аспірантів вищ. навч. закладів. К. : Аграрна наука, 2000.
14. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручн., для вищ. навч. закл. Вид. 4-те, випр. та доп. К. : Юрінком Інтер, 2016. - 552 с.
15. Степанов В. Я. Філософія для студентів та аспірантів медичного фаху : Навч. посіб. / Вінницький держ. медичний ун-т ім. М. І. Пирогова. 3. вид., виправ. і доп. Вінниця : Тезис, 2001

16. Татаркевич В. Історія філософії / А. Шкраб'юк (пер.з пол.). Львів : Свічадо, 1997. Т. 1 : Антична і середньовічна філософія.
17. Татаркевич В. Історія філософії / О. Гірний (пер.), Я. Саноцький (пер.). Л. : Свічадо, 1997. Т. 2 : Філософія Нового Часу до 1830 року.
18. Теслюк С. С. Філософія. (Відповіді на питання студентів) / Луцький держ. технічний ун-т. Луцьк : Надстир'я, 2001.
19. Філософія: базовий підручник для студентів вищих начальних закладів / Леонід Губернський. – 2-е видання. – Фоліо, 2018. – 621 с.
20. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021 . – 286 с.
21. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.
22. Щерба С. П., Тофтул М. Г., Заглада О. А., Хобта І. П., Щедрін В. К. Філософія: Короткий виклад : Навчальний посібник для студ. вузів. Житомир : Льонок, 2000.

Допоміжна

1. Аврелій Марк Наодинці з собою / Марк Аврелій / переклав з грецької Ростислав Паранько.– Львів:Апріорі, 2018. – 184 с.
2. Боецій. Розрада від філософії / пер. Андрій Садомора. – Львів: Апріорі, 2019. – 208 с.
3. Дахній А. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія. Л.: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2018. – 250 с.
4. Дахній А. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст. Л.: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. – 488 с.
5. Завгородній Ю. Ю. Місце філософії в інтелектуальних традиціях Сходу / С. В. Капранов, К. В. Малахова, А. Ю. Стрелкова, О. А. Ярош. К.: Наукова думка, 2013. – 248 с.
6. Лютий Т. Ніцше. Самоперевершення . К.: Темпора , 2016. – 978 с.
7. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. К.: Темпора, 2019. – 384 с.
8. Марк Тулій Цицерон. Про закони. Про державу. Про природу богів / Переклад з латини Володимира Литвинова.– Львів:Апріорі, 2020.– 392 с.
9. Німецька класична філософія Ніцше Ф. Ранкова зоря. Думки про моральні пересуди : [переклад В. Кебуладзе]. – К.: Темпора, 2018. – 800 с.
10. Платон Держава / Платон; пер. з давньогр. Дз. Коваль; – Київ: «Орієнтир», 2017. – 336 с.
11. Пролєєв С. Влада і суспільство: постмодерна перспектива. К.: Дух і Літера, 2021. – 360 с.
12. Русо Ж.-Ж. Вибрані трактати / Жан-Жак Русо; пер. з фр., вступ. стаття, комент. і прим. О. Йсипенка, О.Хоми; відповід. ред. О.Хома; худож.-оформлювач О. Гугалова-Мешкова. – Харків: Фоліо, 2018. – 603 с.
13. Свендсен Л. Філософія свободи. К: Вид-во: Ніка-Центр, 2016. – 336 с.
14. Сенека Л.А. Моральні листи до Луцілія / пер. Андрія Садомори – Львів: Апріорі, 2017. – 552 с.
15. Сенека Луцій Анней Діалоги / пер. з лат. Андрій Садомора. – Львів: Апріорі, 2016. – 320 с.
16. Синиця А. Сучасна аналітична філософія: від прагматики мови до концептуалізації свідомості. Л.: Львівський національний університет імені Івана Франка 2017. – 448 с.

5.2. Методичне забезпечення

5.3. Інформаційні ресурси (перелік інформаційних ресурсів)

1. [Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського http://nbuv.gov.ua/node/2116](http://nbuv.gov.ua/node/2116)
2. Сайт Інституту філософії НАН України ім. Г. С. Сковороди – <http://filosof.com.ua>
3. Stanford Encyclopedia of Philosophy – <http://plato.stanford.edu>
4. The Internet Encyclopedia of Philosophy (IEP) – <http://www.iep.utm>
5. Електронна бібліотека матеріалів з філософії кафедри філософії Київського політехнічного інституту http://philosophy.kpi.ua/p/blog-page_26.html
6. Онлайн-бібліотека навчальної літератури <http://www.vuzUib.su>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про авторське право і суміжні права”, “Про видавничу справу”, з урахуванням норм Положення “Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральнoукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка” (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).